3/2026, ŠT. 121

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

POTREBUJEMO NOVE SISTEME ALI NOVE LJUDI?

"MUNDIS IMAGINALIS" ~ UPORABA AKTIVNE IMAGINACIJE IN VIZUALIZACIJE

POMLAD ~ PRILOŽNOST ZA OBNOVO

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

www.akropola.org

AKROPOLITANEC

MAREC 2026 | ŠT. 121

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo
www.akropola.org

Wolfova 8, 1000 Ljubljana
070 601 651, 059 78 02 11
info@akropola.org

Tyrševa 7, 2000 Maribor
040 709 955
maribor@akropola.org

Odpiralni čas:
ponedeljek–četrtek 18.00–22.00

Ime revije: *Akropolitanec*
Založnik: Kulturno društvo Nova Akropola, Wolfova 8, Ljubljana
Odgovorni urednik: Stjepan Palajsa
Uredništvo: Andrej Praček, *urednik,* Nija Androjna, *grafično oblikovanje,* Barbara Krasnik, *prevodi*
Leto, mesec in številka izdaje: marec 2026, št. 121, mesečnik
Kontaktni podatki: akropolitanec@akropola.org
ISSN 3023-9486

V TEJ ŠTEVILKI:

• DRUŽBA: POTREBUJEMO NOVE SISTEME ALI NOVE LJUDI? 4
• SIMBOLNA METAFIZIKA: "MUNDUS IMAGINALIS" 6
• FILOZOFIJA : POMLAD ~ PRILOŽNOST ZA OBNOVO 10
• ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA: NEKROPOLA V ŠEMPETRU ~ LEV IN KONJ 13
• NARAVA: DREVESA ~ ČUDEŽ NARAVE, KI DIHA Z NAMI 14
• ZGODBA: REGRAT 15

BESEDA UREDNIKA

V Sloveniji smo na vrhuncu volilne kampanje – času, ko je komunikacija političnih strank z državljani najintenzivnejša. Ponovno razmišljamo o prihodnosti in o tem, komu bomo zaupali upravljanje države.

Stranke in kandidati predstavljajo svoje programe ter soočajo stališča. Ob tem pa pogosto spremljamo tudi medsebojna obračunavanja – včasih neposredna, drugič bolj prikrita, z udarci pod pasom. Razlog je verjetno preprost: drugega je lažje očrniti, kot jasno pokazati lastne prednosti. Vsak namreč v svojem nahrbtniku izkušenj nosi tako stvari, na katere je ponosen, kot tiste, na katere ni. Kadar je prvega malo, postane kazanje na napake drugih najlažja pot.

V športu nizkih udarcev in grobih besed ne bi tolerirali. Kako pa jih sprejemamo v politiki? Tam sicer ni zapisanih pravil igre. A v resnici jih niti ne potrebujemo – obstajajo namreč temeljni zakoni dostojnega vedenja. O tem, kdo se jih drži in kdo ne, na koncu presojajo državljani.

Demokratični sistemi temeljijo na odločitvah večine. "Uspešna" je torej tista politična opcija, ki pridobi naklonjenost večinskega dela populacije. Pri tem ni toliko pomembno, kako so državljani razporejeni po starosti ali poklicih. Ključna je njihova zrelost in razsodnost.

Če pogledamo družbo skozi ta kriterij, lahko opazimo nekakšno piramidno razporeditev. Na njenem dnu je več ljudi z manjšo stopnjo osebne zrelosti; proti vrhu se število posameznikov zmanjšuje, njihova razsodnost in subtilnost pa naraščata. To pomeni, da je posameznikov s preprostejšimi pogledi na svet številčno več.

Zato ni presenetljivo, da politična strategija pogosto temelji na preprostem načelu: ponudi ljudem "kruha in iger" in pridobil boš podporo, ki jo potrebuješ za izvolitev. Preprost sloj praviloma izvoli predstavnike s preprostimi vrednotami. Pri tem je pomembno poudariti: "preprost" ne pomeni nujno slab ali zlonameren človek. Pomeni predvsem nižjo stopnjo razsodnosti in širine pogleda.

Ker demokracija temelji na številčnosti, pride do izraza prav spodnji del te zrelostne piramide. Sistem mu daje moč, zato se družba pogosto vrti v krogu brez večjih sprememb. Vsaka štiri leta se znova pojavi upanje, da bo tokrat drugače, vendar so spremembe običajno površinske. Korenitega napredka – več modrosti, integritete ali kulture – v takšnih okvirih težko pričakujemo.

Preden iščemo izhod iz te zanke, se moramo vprašati, kaj družba sploh potrebuje, da bi bila stabilna. Napredek na materialnem, socialnem in duhovnem področju je nedvomno cilj. Toda pomemben je vrstni red.

Vsaka trajna zgradba potrebuje trdno ogrodje. Najprej nastane okostje, šele nato tkiva, ki mu dajejo življenje. Podobno velja za družbo: najprej se v posameznikih oblikujejo zdrave vrednote, nato stabilen značaj, šele zatem pridejo na vrsto zunanja sredstva – blaginja, varnost in materialni napredek. To je pot izgradnje od znotraj navzven.

Duhovne vrednote – modrost, zrelost zavesti in težnja k skupnemu dobremu – predstavljajo temelj. Na njih se gradijo psihične vrline, kot so razumevanje, sočutje, pogum in prijaznost. Šele na tej podlagi lahko nastajajo tudi fizične dobrine: blaginja, varnost, zdravje in udobje.

Takšna rast je počasna, vendar stabilna. Njeni rezultati niso vedno takoj vidni, zato jih je tudi težko predstaviti kot politični dosežek enega mandata.

Zato se v praksi pogosto zgodi, da se politična energija usmeri v projekte, ki so hitro opazni in prinašajo takojšnje odobravanje. Dobro poznan primer je predvolilno asfaltiranje cest. Pogosto se ne izvaja zato, ker bi bilo ravno takrat najbolj nujno, temveč zato, ker prinaša politične točke.

Ta zapis ni namenjen kritiki katere koli politične opcije. Gre predvsem za razmislek o stanju naše družbe. Če želimo preseči začarani krog, moramo najprej prepoznati njegove vzroke.

Pri tem ni smiselno kazati s prstom na druge. Bolj smiselno je vprašati se, kakšna je naša lastna stopnja zrelosti in kako jo lahko razvijamo.

Že Platon je v *Politei* opozarjal, da je ključ do dobre družbe v vzgoji državljanov. Prav oblikovanje značaja bi morala biti ena najpomembnejših nalog države.

To ne pomeni, da moramo čez noč opustiti obstoječo politično paradigmo. Spremembe naj potekajo postopoma, skupaj z našo rastjo in zrelostjo. Aktualne težave je treba še naprej reševati, hkrati pa veliko več pozornosti nameniti vzgoji moralnih vrednot in oblikovanju značaja državljanov. Takšna usmeritev bi bila dolgoročna in stabilna naložba v prihodnost – naložba, ki bi postopoma prinesla dobrobit družbi na vseh ravneh.

Andrej Praček, *urednik*

PREDAVANJE IZ CIKLUSA
VELIKA VPRAŠANJA VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA

ALI OBSTAJA USODA
NAKLJUČJE, IZBIRA ALI NOTRANJI ZAKON

2. APRIL 2026 OB 19.00
WOLFOVA 8, LJUBLJANA

VSTOP PROST!

POTREBUJEMO NOVE SISTEME ALI NOVE LJUDI?

SABINE LEITNER

Pred kratkim sem dobila navdih, da se poglobim v razpravo o tem, ali so pomembnejši sistemi ali posamezniki. Po eni strani menimo, da ne potrebujemo novih sistemov, temveč nove in boljše ljudi. Po drugi strani pa naletimo na izjave, kot so: *"Sistemi so pomembnejši od posameznikov", "Ljudje ne morejo premagati slabega sistema" ali "Slab sistem bo vedno premagal dobrega človeka".*

Zdi se, da obstaja veliko primerov zadnjih dveh trditev. Predstavljajte si zelo dobro, pošteno osebo, ki se odloči, da se bo ukvarjala s politiko, ker želi nekaj spremeniti. Zlahka si predstavljamo, da bi trenutni politični sistem to bodisi preprečil bodisi pokvaril. Pomislite tudi, koliko učiteljev ali medicinskih sester in zdravnikov zapusti svoje poklice zaradi sistema. Potrudili so se, da bi stvari delovale in da bi dosegli pozitivne spremembe, a čez nekaj časa čutijo, da morajo odstopiti in obupati.

Prav tako je treba povedati, da so sistemi zelo pomembni. Filozofsko gledano je vse v življenju del sistema, ne glede na to, ali se tega zavedamo ali ne. Življenje temelji na univerzalnih zakonih, narava oblikuje strukture in vzorce, vse je medsebojno povezano in soodvisno, dele je mogoče zares razložiti le v povezavi s celoto.

Trenutni poudarek na sistemskem razmišljanju v akademskih krogih, poslovnem svetu in znanosti je privedel do številnih uporabnih spoznanj in obogatil naše razumevanje organizacijskih procesov. Spoznali smo sistemske napake in pričeli razumeti, kako težko je doseči sistemske spremembe. Resnica je, da brez sistemov ne moremo združiti moči in sodelovati pri doseganju skupnega cilja. Z drugimi besedami, sisteme vsekakor potrebujemo.

RESNICA JE, DA BREZ SISTEMOV NE MOREMO ZDRUŽITI MOČI IN SODELOVATI PRI DOSEGANJU SKUPNEGA CILJA.

VENDAR PA JE RES TUDI TO, DA POSAMEZNIKI LAHKO IN SO SPREMINJALI SISTEME.

Vendar pa je res tudi to, da posamezniki lahko in so spreminjali sisteme. Rosa Parks, Nelson Mandela, Mahatma Gandhi, Martin Luther King so le nekateri, ki mi pridejo na misel. Skozi zgodovino je nešteto drugih na področju znanosti, umetnosti, politike in verstva (Jezus, Buda, Mohamed, Mojzes, Zaratustra itd.). In kdo drug kot narava ali življenje ustvarja sisteme? Posamezniki. Seveda je to pogosto

skupno prizadevanje, še posebej, ko se sistemi razvijajo že stoletja (na primer sodišča in sodni organi, institucionalni, politični ali izobraževalni sistemi). Vendar pa tudi takrat sisteme običajno razvijajo posamezniki, ki so vizionarji in voditelji.

Rosa Parks in Martin Luther King, ok. 1955

Kot vedno vidimo, da ne govorimo o povezavi "ali-ali", ampak "in-in". Sistemi in posamezniki so zelo pomembni. In sistemi in ljudje so lahko napačni. Vendar pa se včasih spregleda povezava med posamezniki in sistemi. Sistemi so izraz načina, kako ljudje razmišljamo, čutimo in vidimo svet. Odražajo naše vrednote in našo filozofijo.

Če je kakovost človeških bitij tista, ki ustvarja in lahko spreminja sisteme, potem potrebujemo "nova" človeška bitja, saj brez njih ne bomo imeli boljših novih sistemov.

Vsak sistem je zasnovan tako, da doseže določen cilj ali ustvari določen rezultat. Če verjamemo, da sta denar in gospodarstvo najpomembnejši stvari v našem svetu za srečo in nam zagotavljata enakost, svobodo in pravičnost, potem bo večina naših sistemov temeljila na ekonomski usmerjenosti.

Nikoli v zgodovini nismo imeli več virov kot danes. Toda ali smo srečnejši? In ali je bilo uničevanje okolja visoka cena za srečo, ki smo jo dosegli? Pomislite ...

V tem smislu dobimo sisteme, ki si jih zaslužimo. Že Platon je poudaril, da se s spremembami ljudi spremenijo tudi politični sistemi.

Pokazal je, da četudi bi obstajala prava aristokracija (iz grške besede aristos – najboljši), kjer bi vladali najboljši, bi se sistem, če bi se ti zlati ljudje nekoliko pokvarili in bi dajali večji pomen časti kot modrosti, spremenil v timokracijo, kot jo je imenoval. V trenutku, ko bi bogastvo postalo pomembnejše od časti, bi se sistem spustil v oligarhijo ali plutokracijo in tako naprej.

Potrebujemo ljudi, ki so manj sebični, manj podkupljivi, bolj sočutni, bolj idealistični, ki razumejo, da človek ne živi samo od kruha.

Če je kakovost človeških bitij tista, ki ustvarja in lahko spreminja sisteme, potem potrebujemo "nova" človeška bitja, saj brez njih ne bomo imeli boljših novih sistemov. Ljudi, ki so manj sebični, manj podkupljivi, bolj sočutni, bolj idealistični, ki razumejo, da človek ne živi samo od kruha, da potrebujemo smisel in moramo razviti svojo sposobnost ljubezni, odpuščanja ter razumevanja. Le nova vrsta ljudi bo dejansko sposobna ustvariti sisteme, ki bodo razvijali višji potencial človeškega bitja. Sistemi sami ne bodo vnesli etičnih in moralnih premislekov pri odločanju.
To bodo storili ljudje.

"MUNDUS IMAGINALIS" ~ UPORABA AKTIVNE IMAGINACIJE IN VIZUALIZACIJE[1]

AGOSTINO DOMINICI

Pred časom me je presenetil stavek, ki sem ga prebral v knjigi:

"Zaprite oči, ustvarite podobo in si jo oglejte! /.../ V temi svoje namerno povzročene slepote boste videli z vidom, ki je sicer skupen vsem ljudem, ni pa rezultat običajnega gledanja. Na ta način vam bo ta zelo preprost postopek prinesel zavedanje eterične svetlobe*, ki se močno razlikuje od svetlobe fizičnega vida ..."*[2]

Kar je avtor namignil s temi nekaj besedami, je v meni vzbudilo mnoga vprašanja: "Kaj je moč, ki rojeva misli in podobe v mojem umu? Kaj je ta *svetloba*, ki osvetljuje podobe, ki naseljujejo moje sanje? In podobe, ki se pojavljajo v mojem umu, ko imam zaprte oči? Zakaj mi uspe le za nekaj sekund ohraniti misli osredotočene tam, kjer želim? Zakaj je tako težko ohraniti celo podobo znanega predmeta živo v mojem umu? Kaj je vizualizacija in kako je povezana z domišljijo?" Začnimo to potovanje v skrivnostni svet *uma* in *domišljije*.

"KAJ JE MOČ, KI ROJEVA MISLI IN PODOBE V MOJEM UMU? KAJ JE TA SVETLOBA, KI OSVETLJUJE PODOBE, KI NASELJUJEJO MOJE SANJE?"

Razlog, zakaj je domišljija tako močan in pomemben koncept za razumevanje, je ta, da bi se brez nje človeška ustvarjalnost drastično zmanjšala. Vendar pa je ta koncpet predmet različnih interpretacij (psiholoških, filozofskih, duhovnih itd.), zaradi česar jo je zelo težko opredeliti s preprosto definicijo. Zaenkrat lahko rečemo, da je domišljija "sposobnost uma, da ustvarja podobe"[3]. S to definicijo lahko fokus naše razprave usmerim tudi na drugi ključni koncept, koncept *uma*. To je še en pojem, ki ga je še težje opredeliti. Je resnično velika skrivnost, je nekaj, kar leži v korenini človeške in kozmične dejavnosti. In tukaj dodajam pridevnik "kozmične", ker so vse starodavne kozmogonije dejanje ustvarjanja idej postulirale kot prvo dejanje stvarjenja. Demiurg (tj. kozmični um) si je najprej predstavljal vesolje in ga nato ustvaril. Prav tako so si nešteto predmetov, ki polnijo (in pogosto smetijo!) naša življenja, najprej ljudje zamislili v svojih glavah in jim nato dali fizično, oprijemljivo obliko.

[1]Ta članek je nastal na podlagi predavanja, ki ga je imel Loris Solmi v knjigarni Ibis v Bologni.
[2]Najdemo v knjigi Il Mondo Secreto avtorja Giuliana Kremmerza.
[3]V tem članku z izrazom "podobe" vedno mislim na notranje podobe, torej na tisto, kar lahko vidimo z "očmi uma", kar pomeni tudi misli ali ideje, iz grškega *idein* – "videti".

Henry Corbin in *Mundus Imaginalis*

Izraz *Mundus Imaginalis* je skoval francoski islamski učenjak Henry Corbin. Kot je sam priznal, se je moral zateči k temu "čudovitemu" izrazu, ker sicer ne bi mogel prenesti subtilnosti, skritih za doktrinami, ki jih je preučeval. Kot bomo videli, v resnici ni odkril ničesar novega. S preučevanjem mističnih filozofov, kot sta Ibn Arabi in Suhawardi, je zgolj razkril nauke, ki so bili vsaj tako stari kot Platon.

Mundus Imaginalis opisuje posebno vrsto sveta, ki obstaja onkraj tega, kar lahko vidimo in česar se lahko dotaknemo – opisuje svet, o katerem lahko le razmišljamo. Ni le namišljen ali sestavljen iz podob, ki so zgolj plod domišljije, temveč je resničen kraj, sestavljen iz posebne vrste snovi (tj. miselne snovi) in entitet (miselnih entitet). Gre za isto "snov", ki sestavlja svet sanj, še bolj pa svet simbolov (islamski filozofi so ga imenovali *alam al-mithal*, "svet podobe").

MUNDUS IMAGINALIS OBSTAJA ONKRAJ TEGA, KAR LAHKO VIDIMO IN ČESAR SE LAHKO DOTAKNEMO. OPISUJE SVET, KI JE RESNIČEN, SESTAVLJEN IZ POSEBNE VRSTE SNOVI, MISELNE SNOVI.

Ta "imaginativni svet" služi kot posrednik med empiričnim in duhovnim svetom. Zagotavlja prostor, kjer se duhovni vpogledi in resničnosti prevajajo v oblike (simbole), dostopne človeški zavesti. Z drugimi besedami, človek lahko s pomočjo domišljije (ali s pomočjo simbolne funkcije, če želite) stopi v stik z "duhovnim" svetom[4]. Ključna ideja, ki jo je treba upoštevati, pa je, da v teh naukih ni implicirana pasivna, sanjava oblika domišljije. Ta je bolj produkt fantazije, v kateri se prepletata fikcija in resničnost. Vir te zmede je ravno to, kar sem že omenil, namreč da narave *uma* v resnici ne razumemo. Zato poskusimo to bolje pojasniti.

Eliphas Levi in *astralna svetloba*

Skoraj stoletje pred Corbinom je še ena francoska osebnost, Eliphas Levi (imenovan oče sodobnega okultizma), v svojih ezoteričnih delih prav tako poudaril pomen domišljije. Njegov pristop se razlikuje od Corbinovega, ker namesto filozofije in misticizma razpravlja o hermetizmu in magiji, vendar so sklepi, nakazani v njegovih delih, zelo podobni. Za Levija sposobnost pravilne uporabe domišljije omogoča vzpostavitev stika, začetek zaznavanja in upravljanje temeljne snovi (iste miselne snovi, s katero smo se srečali prej), iz katere je narejen svet. Po mnogih filozofijah ta snov velja za nekakšno *prima materio* ali *energijsko matriko*, ki jo je Paracelsus imenoval *astralna svetloba*.[5]

Tega izraza ne smemo razumeti dobesedno. Z *astralno svetlobo* Paracelsus ni mislil na svetlobo, ki prihaja od zvezd, ker je v tem primeru svetloba sonca ali celo lune prav tako *astralna*! V tem kontekstu se "astral" nanaša na grški *A-stereon*, kjer je *A* alfa in *stereon* pomeni trdnost, fiksnost (tudi tisto, kar je otipljivo, ima obliko in je zato vidno). Torej, *astralna svetloba* je svetloba, ki je ni mogoče videti s fizičnim vidom, ker nima oblike, prav tako je ni mogoče fiksirati, saj je minljiva. To je *okultna* ali *temna svetloba*, ki jo najdemo v hermetičnih besedilih ali je implicirana v izrazu *Ohr*, kot ga najdemo v Kabali (ali celo v Genezi 1:3 *Yehî ôhr*, "bodi svetloba"). Torej se nanaša na *prvobitno svetlobo*, ki jo je ustvaril Demiurg starodavnih kozmogonij in je postala snov, s

[4] Zlasti v zahodni ezoterični tradiciji izraz "duhovni svet" pogosto pomeni svet arhetipov ali božanskih idej.

[5] Levi v svojih delih o astralni svetlobi govori na več različnih načinov: "prava svetloba intelekta", "skladišče vseh oblik, misli in podob", "zrcalo imaginacije in nosilec sanj" itd.

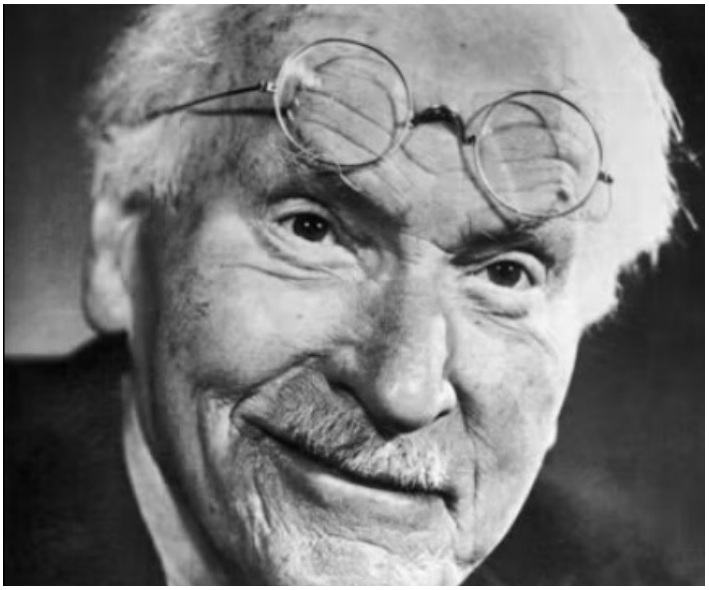
katero je bil s *koagulacijo* oblikovan fizični svet, s *sublimacijo* pa je bil ustvarjen tudi angelski (tj. duhovni) svet.

Kot lahko vidimo, obstajajo zanimive vzporednice med Corbinovim *Mundus Imaginalis* in konceptom *astralne svetlobe*, ki ga je predstavil Eliphas Levi. V resnici bi se lahko vrnili še dlje v preteklost, da bi se poglobili v renesančno magijo in odkrili, da je v delih mislecev, kot so Giordano Bruno, Tommaso Campanella ali Francesco Patrizi, osnovna tema ravno tista, o kateri razpravljam. Tako imenovana "umetnost spomina" Giordana Bruna, na primer, ni nič drugega kot praksa vizualizacije, potrebna za razvoj prave vrste domišljije in za učenje upravljanja s snovjo uma, iz katere je narejen svet. Kakorkoli že, ne bi smeli biti presenečeni nad dejstvom, da to prakso najdemo v "magijskem" kontekstu, saj so besede *domišljija*, *podoba* in *magija* etimološko povezane (*imagination, image, magic,* op. p.).

Sčasoma so Levijeva dela postala pomemben del študijskega gradiva, ki je privedlo do anglosaške šole okultizma, znane kot Zlata zora (The Golden Dawn). Vendar se zdi, da je na tej točki prišlo do nekaterih napačnih razumevanj. V resnici prakse (glej dokumente o *letečih zvitkih*), ki so izhajale iz teh nerazumevanj, jasno kažejo na nevarnosti, ki grozijo tistim, ki postanejo žrtve fantazije in nenadzorovane domišljije. Tukaj mislim predvsem na prakse "New agea", znane kot kanaliziranje in celo "astralna projekcija", ki jih je mogoče zaslediti že v naukih Zlate zore.

Carl Gustav Jung in "aktivna imaginacija"

Mnogo let po Levijevi smrti je pomen domišljijske prakse ponovno obudil veliki švicarski psihiater in psihoanalitik Carl Gustav Jung. V analitičnem okolju in v središču svojega terapevtskega dela je Jung poudarjal pomen *aktivne imaginacije*. Jung je verjel, da nezavedni um vsebuje dragocene vpoglede in simbole, ki lahko posameznikom pomagajo, da se bolje razumejo. Še posebej v okviru analize sanj se lahko posamezniki zavestno vključijo v dialog z različnimi vidiki svoje psihe in z delom skozi nezavedni material (tj. simbolne podobe) uskladijo notranje konflikte in pozdravijo čustvene rane.

Kaj je pri tem počel? Vzel je pomembno podobo, po možnosti takšno, ki se je pojavila v klientovih sanjah, in ga prosil, naj jo fiksira z "očmi" svojega uma, da bi jo oživil. Nato je klient po navodilih analitika podobo naredil tako rekoč živo in sodelujočo. Pomembno je poudariti, da bi bil analitik pripravljen posredovati, če bi se zgodilo nekaj popolnoma zgrešenega, kjer bi bilo očitno, da je pacient postal žrtev fantazije. Jung se je očitno zavedal nevarnosti domišljije, ki je prepuščena sami sebi. Pri aktivni imaginaciji pridevnik "aktivna" poudarja dejstvo, da je treba za doseganje "najboljših" rezultatov sposobnost uma usmerjati in voditi po določenih poteh. Če povzamemo, čeprav je Jungov pristop ostal znotraj znanstvene domene, je jasno, da se je, tako kot Corbin, zavedal obstoja simbolne resničnosti in pomena dostopa do *Mundus Imaginalis* z uporabo *aktivne imaginacije*.

Um in nauki tibetanskega budizma

V 20. stoletju so pojasnila, ki so jih podali ljudje, kot so Corbin, Jung in celo Mircea Eliade[6], pomagala razvozlati budistične nauke, ki so v šestdesetih letih prejšnjega stoletja prišli na Zahod iz Tibeta. Presenetljivo je, da sporočilo, ki so ga prinesli tibetanski lame, odraža ideje, ki so jih izrazili vsi ti zgodnejši misleci (vključno z renesančnimi misleci in sufijskimi mistiki).

Splošno znano je, da ima um izjemen pomen tako v učenjih joge[7] kot budizma. Vendar se veliko ljudi ne zaveda, kaj je osnova duhovnih naukov tibetanskega budizma, in sicer *meditacije* oziroma *vizualizacije*. Le z vizualizacijo in nadzorom lastne domišljijske moči je mogoče doseči stabilnost v meditaciji. Tukaj se sklicujem posebej na napredne meditativne prakse, znane kot joga vizualizacije božanstva (ang. deity yoga)[8].

Prva faza te prakse vključuje miselno predstavljanje izbranega božanstva v živih podrobnostih. Slika mora biti videti, kot da bi gledal fotografijo, do najmanjših podrobnosti. Ne vizualiziramo ali si predstavljamo česarkoli, ampak zelo natančno sliko, ki se je prvotno manifestirala v umu izurjenega učitelja in jo zato lahko štejemo za pristno. V naslednji fazi (imenovani "faza zaključka") mora ta slika zaradi uporabe manter, muder in drugih tehnik postati "živa", da lahko vpliva na praktikantovo psiho (njegovo dušo).

Jasno je, da vsega tega "dela" ni več mogoče opraviti z običajnimi psihološkimi tehnikami. Samo tisti posamezniki, ki so se v praksi izkazali in so od svojih učiteljev prejeli ustrezne iniciacije, bi lahko poželi darove svoje domišljijske prakse. Skratka, cilj prakse leži v sposobnosti ustvarjanja domišljijske podpore za manifestacijo resničnega bitja. Bitja, ki prvotno prebiva na višji in bolj duhovni ravni. Ti nauki se torej pretvarjajo v metafizično doktrino duhovne narave, ki presega vse možnosti iz običajnih knjig, ki govorijo o domišljijskih tehnikah, ali kateri koli od okultnih praks, ki jih najdemo na spletu!

[6] Glede naše trenutne teme je zgodovinar religij M. Eliade raziskoval imaginativne prakse, zlasti v kontekstu šamanizma in njegovih tehnik ekstaze.
[7] Patanjali začne svoje Joga sutre z naslednjim stavkom:
Yoga citta-vrtti nirodhah (tj. joga je sposobnost nadzorovati nihanja uma).

Za zaključek

Ta članek želim zaključiti na enak način, kot sem ga začel, z drugim vprašanjem: "Ali bomo še naprej pasivni opazovalci našega miselnega procesa ali pa lahko spremenimo to notranjo držo in se naučimo aktivno voditi svoje misli?" Um je resnično zelo močno orodje. Njegova moč je v sposobnosti povezovanja sveta materije s svetom duha, in pomemben vidik našega uma je prav tista "domišljija", o kateri sem govoril. Toda, da bi učinkovito uporabljali domišljijsko funkcijo, se moramo naučiti nadzorovati svoj um. Z nenehno vajo pravilne pozornosti, koncentracije in vizualizacije se lahko naučimo v svojem umu ustvarjati stabilne podobe-ideje. To bo v nas razvilo tudi sposobnost, da ideje prenesemo v manifestacijo in tako premostimo vrzel med *umom* in *materijo*, kar je prava magija.[9] Toda aktivna imaginacija in ustvarjalna volja morata svojo energijo črpati iz neosebne dimenzije arhetipov. In to nas pripelje nazaj k dejstvu, da si ne moremo vizualizirati ali predstavljati česarkoli si želimo. Vsaka mentalna podoba je misel (ideja) in vsaka misel se nanaša na določeno *bitje*. Lahko se nanaša na *bitje* svetlobe ali teme. Katero *bitje* (ali misel) želimo pritegniti in manifestirati?

Z vajo pravilne pozornosti, koncentracije in vizualizacije se lahko naučimo v svojem umu ustvarjati stabilne podobe-ideje. To bo v nas razvilo tudi sposobnost, da ideje prenesemo v manifestacijo in tako premostimo vrzel med umom in materijo.

Toda aktivna imaginacija in ustvarjalna volja morata svojo energijo črpati iz neosebne dimenzije arhetipov.

[8] Večina teh naprednih meditativnih praks vključuje uporabo dobro znanih, a zelo malo razumljenih mandal, ki lahko služijo kot teurška "orodja" šele po desetletjih zahtevne prakse.
[9] "Magija je konkretna manifestacija podobe-ideje (ki je cilj), združene s posvečenim in ritualiziranim namenom ter dejanjem."
Citat iz dela Giorgia Sangiorgia, Manuale di Alchimia Interiore.

POMLAD

~ PRILOŽNOST ZA OBNOVO

ANDRIJA JONČIĆ

Narava

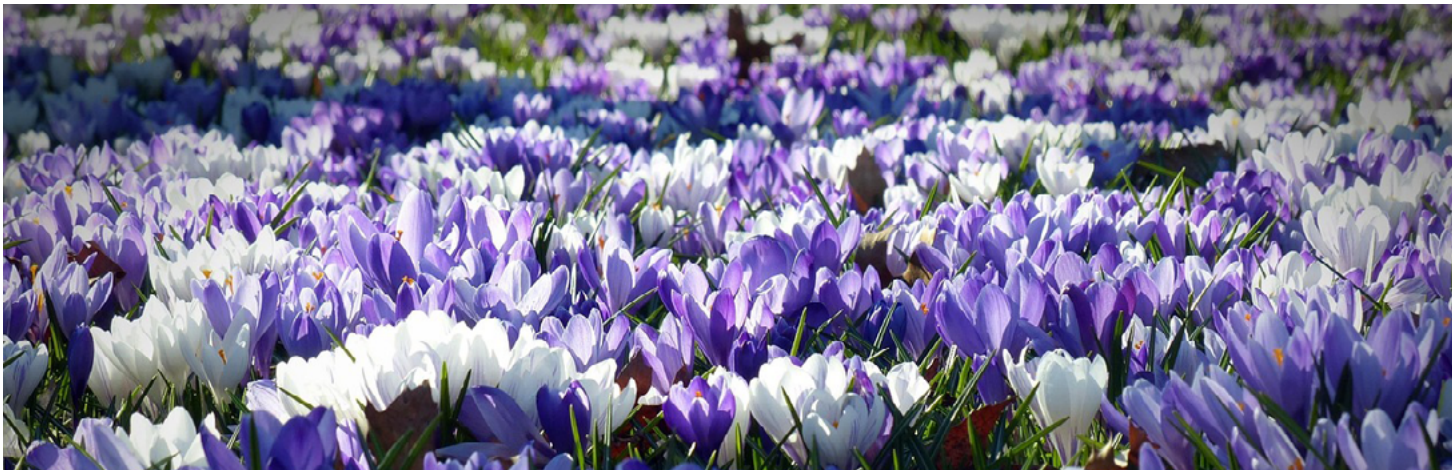
S prihodom Apolona iz Hiperboreje, ki je prebudil nov cikel naravnega življenja, je spet prišla pomlad. Na golih vejah so se pojavili mladi zeleni listi in dišeči cvetovi. Izrazila se je svežina in lepota mladosti, ki cveti in pridobiva vedno več moči. Ko bo dosegla vrhunec svoje mladostne moči, bo narava začela nesebično vlagati svojo moč v zorenje plodov. Na koncu se bo njena zelena barva spremenila v rdečkaste odtenke plodovite zrelosti in pred nami se bo izrazil ves sijaj skrivnosti življenja.

Najprej pride Apolon, bog sončne svetlobe. Tisti, ki nima polov in predstavlja enotnost življenja. Prinaša ponovno rojstvo narave. In ko se ta odene v materijo, se pojavi Dioniz, ki predstavlja objektivizirano in raznoliko življenje. Neštetim dovršenim oblikam utelešenega življenja Dioniz daje navdušenje, vzhičenost ditiramba.

Ta kratki opis dogajanja v naravi v jeziku starogrške naravne filozofije nam pove točno to, kar danes uči sodobna znanost o okolju.

Torej, po pomladnem enakonočju, ko dan postane daljši od noči, sončna svetloba v rastlinah prebudi novo vegetacijsko obdobje. V procesu fotosinteze rastline absorbirajo to energijo iz sončne svetlobe in jo shranjujejo v organskih snoveh kot hrano zase, za živali in ljudi. V kemijskem procesu oksidacije se ta energija sprošča po potrebi in služi vsem biološkim procesom v živih bitjih. Zato je sončna svetloba izvorna biološka energija živih bitij, ki v verigi izmenjave energije in snovi v naravi omogoča življenje na Zemlji.

Poleg tega nam znanost o okolju sporoča, da koncepta življenja ne moremo več znanstveno opazovati le v okviru pojavov različnih organizmov, temveč moramo upoštevati načela in zakone, ki so skupni vsej naravi. Po ekoloških zakonih se življenje kaže v kompleksni mreži medsebojno povezanih vrst živih bitij. Vsaka od njih ima svojo ekološko nišo, ki ji omogoča določen način obstoja in svojo namensko vlogo v okviru ustreznega ekosistema in narave kot celote. Vsa živa bitja ekosistema (biocenoze) so med seboj povezana s svojimi vlogami, tako kot celice, ki gradijo tkiva organov organizma. Zato je narava ekološko gledano makrobios, obsežen živ in inteligentno organiziran sistem medsebojno usklajenega življenja.

Tudi človek je del narave, vendar danes ne opravlja svoje namenske vloge kot njen del, temveč se obnaša, kot da bi bil izključni gospodar vse narave na Zemlji. Neodgovorno porablja in uničuje njene vire, s čimer destabilizira ravnovesje v mnogih delih biosfere in ogroža lastno ekološko nišo. Naravni zaščitni mehanizmi nas že opozarjajo na neizmerljive negativne posledice človeških nenaravnih dejanj. Skrajni čas je, da ponovno premislimo o svoji vlogi najinteligentnejših bitij na planetu.

Svet

Svet, v katerem živimo, se zaradi svoje civiliziranosti vse bolj odtujuje od narave, ki ji pripada. To ne pomeni, da sta civiliziranost in tehnologija že po naravi nenaravni. Ljudje so ju vedno potrebovali za izgradnjo lastne ekološke niše, svojega načina življenja, ki je kultura. Nenaravno in škodljivo je zlorabljati dosežke civilizacije, tako kot lahko najbolj uporabno orodje postane smrtonosno orožje v rokah nasilneža.

Zato so škodljivi nameni in cilji tistih, ki upravljajo tehnološke in civilizacijske vire. Nenaravni so vladajoči vrednostni sistem in njegova merila, ki jim manjkajo človeške lastnosti. Trenutno stanje je nezdravo odstopanje od naravnega dostojanstva ljudi, saj kolikor se zgodovinsko spomnimo, ne predstavlja pravil ravnanja za človeštvo. Preprosto ni res, da so bili učitelji običajno slabši od učencev, da je bil tat uspešnejši od poštenega človeka in da je bil nevedni zgled in gospodar izobraženih.

Še hujša od resničnosti je podoba sveta, ki nam jo ponujajo mediji in daje vtis, da se na svetu dogajajo le grozote in bizarne stvari. Ali res ni ničesar drugega, vrednega omembe, kar lahko posredujejo mediji in s čimer vsak dan živi približno osem milijard ljudi?

Destruktivno vedenje ljudi ni značilnost njihove narave, temveč njihovega položaja v svetu. Ti ljudje se le branijo in sledijo zgledom tistih, ki danes veljajo za uspešne. Živimo v svetu, kjer je skoraj vse podrejeno denarju, do katerega ima večina vse težji dostop celo za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb. To spodbuja živalsko tekmovanje med ljudmi, namesto da bi gradili ekološko nišo - kulturno sobivanje.

Čeprav obstajajo velike individualne in družbene razlike med ljudmi, jih ne moremo deliti na dobre in slabe, temveč na tiste, ki počnejo nekaj dobrega in tiste, ki počnejo nekaj slabega. Če ni slabih rastlin in živali, zakaj bi bila najbolj razvita bitja na Zemlji po naravi slaba? Vprašanje je le, ali izražajo svojo naravo ali kaj drugega. A to ni odvisno od same človeške narave, temveč od vzgoje in izobrazbe, od načina življenja v današnji družbi.

> "Temeljni paradoks potrošniške družbe je, da potrošnja ni usmerjena v splošno blaginjo, socialno varnost in humani razvoj človeka kot ustvarjalnega bitja, temveč v pasivno potrošnjo kot dopolnilo množični proizvodnji in visokim dobičkom."
>
> Hrvaška enciklopedija

Človek

Človeško delovanje vodijo trije motivi.
Prvi je delovanje po liniji najmanjšega odpora, kar pomeni početi tisto, kar počnejo drugi, ne glede na to, ali je to dobro ali slabo. To pomeni, da ne moremo zavrniti tega, kar drugi zahtevajo od nas, ali nehati hoditi po določeni poti, za katero vemo, da ne gre v pravo smer. Vzrok za takšno delovanje je šibkost, torej pomanjkanje moči, da bi samostojno odločali, kaj je treba storiti.

Drugi je delovanje zaradi pridobivanja zaslug, časti, nazivov, osebne potrditve, da bi bili občudovani, da bi bili spoštovani in ne iz humanih motivov.

Tretje delovanje je motivirano od znotraj. Poganjata ga dobra volja in plemeniti namen. Le to delovanje je resnično humano, saj ga ne motivirajo sebični impulzi ali kakšni zunanji dražljaji. S takim dejanjem zavestno in svobodno izražamo lastna merila in svoja iskrena prizadevanja. V reki življenja je to dejanje tisto, kar loči čoln od hloda. Čoln pluje z lastno močjo, medtem ko gibanje hloda določajo izključno zunanji dražljaji – rečni tok in trki z drugimi hlodi.

Človečnost ni slabost ali razkošje za človeka, temveč njegovo pristno stanje, v katerem se lahko resnično dobro počuti. To je naš naravni vonj, videz in način, kako lahko izrazimo svojo identiteto. Dokaz za to so danes mnogi ljudje, zlasti mladi, ki si želijo živeti drugače. Naveličani so sebične tekmovalnosti v medosebnih odnosih, v katerih praviloma vsi izgubljajo, še posebej šibkejši. Želijo živeti tako, da so njihova dejanja koristna za druge.

V razvitem svetu narašča število prostovoljcev, ki pomagajo drugim ljudem in naravi kot celoti. Prizadevajo si biti praktično koristni, ker vedo, da se tako lahko počutijo bolj kot ljudje. Zavedajo se, da je civilizacijski sistem globoko razčlovečen in zato iščejo dejavnosti, skozi katere lahko izrazijo svoje človeško dostojanstvo in najdejo določen smisel življenja.

Ti ljudje so zgledi solidarnosti, ki je v današnjem svetu, kjer so institucije odpovedale in postale same sebi namen, tako zelo potrebna. So glasniki potrebe po novem humanizmu, brez katerega ne bo mogoče premagati globoke krize našega sveta. Njihovo delovanje je prostovoljno, kar pomeni, da s svojo dobro voljo delujejo za skupno dobro.

Zgodovinsko gledano imajo današnji prostovoljci podobno vlogo kot dame in vitezi v srednjem veku. Ponudili so model družbenih odnosov, ki je služil kot temelj humanizma in renesanse, brez katerih izhod iz srednjega veka ne bi bil mogoč.

Danes so nesebični ljudje dobre volje ponovno potrebni za spodbujanje obnove skupnostnega življenja in meril za vrednotenje človeške narave.

ČLOVEČNOST NI SLABOST ALI RAZKOŠJE ZA ČLOVEKA, TEMVEČ NJEGOVO PRISTNO STANJE, V KATEREM SE LAHKO RESNIČNO DOBRO POČUTI.

DOKAZ ZA TO SO DANES MNOGI LJUDJE, ZLASTI MLADI, KI SI ŽELIJO ŽIVETI DRUGAČE. NAVELIČANI SO SEBIČNE TEKMOVALNOSTI V MEDOSEBNIH ODNOSIH, V KATERIH PRAVILOMA VSI IZGUBLJAJO, ŠE POSEBEJ ŠIBKEJŠI. ŽELIJO ŽIVETI TAKO, DA SO NJIHOVA DEJANJA KORISTNA ZA DRUGE.

RIMSKA NEKROPOLA V ŠEMPETRU ~ LEV IN KONJ

STJEPAN PALAJSA

V Savinjski dolini stoji eden najdragocenejših antičnih spomenikov Evrope – rimska nekropola v Šempetru. Čeprav jo umetnostni zgodovinarji opisujejo kot "najlepšo nekropolo zunaj Apeninskega polotoka", ostaja v slovenski zavesti skoraj neopažena.

Šempeter je več kot arheološko najdišče. Je možen slovenski Eleuzis – prostor, kjer bi se lahko znova učili gledati svet z očmi, ki vrednosti ne merijo po materialnem, temveč po večnem.

Predstavitev motiva:

Lev preganja konja

Na rimskih nagrobnikih se pogosto pojavlja izjemno močan simbolni prizor: lev v lovu za konjem. Na prvi pogled je to prizor iz narave – toda Rimljani niso nikoli upodabljali stvari naključno. Ta prizor je bil popolnoma zavesten simbol človekovega življenja.

Konj predstavlja dušo v gibanju, voljo, plemenitost, hitrost, hrepenenje po svobodi.

Lev pa predstavlja čas, usodo, neizogibno smrt – tisto, česar človek ne more prehiteti, pa naj beži še tako hitro.

Ni torej prizor zmagoslavja zveri. Je prizor dejstva.

Rimljan se ni sprenevedal. Vedel je: človek lahko beži, lahko gradi, osvoji, ljubi, sanja – a čas bo vedno močnejši.

Ta motiv ni bil postavljen zato, da bi prestrašil, tudi ni bil poziv k uživaštvu, temveč k polnosti zavesti. Bil je opomin na častno življenje.

Levu ne moreš ubežati; ne bežiš pred njim – toda zaradi leva tečeš plemenito, sam lahko odločiš, kako boš tekel, kako boš živel.

Izdelovanje arheoloških replik je del projekta Nove Akropole za promocijo rimske nekropole v Šempetru. Oglej si!

In tu se neposredno sreča s stoično mislijo, ki jo je zapisal Seneka: "Živi vsak dan, kot da bi bil tvoj zadnji – a živi ga vredno človeškega dostojanstva. Ne v strahu, temveč v popolni prisotnosti."

V tem je rimsko dostojanstvo: ne zanikanje minljivosti – temveč doseganje velikega notranjega miru skozi jasnost in budnost ta trenutek, brez odlašanja bistvenega na jutri.

In morda je prav to simbolno sporočilo o minljivosti danes bolj potrebno kot kadarkoli: ne zato, da bi nas paraliziralo – temveč da bi nas zbudilo.

RIMSKA NEKROPOLA, ŠEMPETER, 2. STOL.

DREVESA

~ ČUDEŽ NARAVE, KI DIHA Z NAMI

STJEPAN PALAJSA

Ko se sprehodimo po gozdu, se pogosto navdušimo nad njegovo tišino, svežim zrakom in vonjem po lesu. A le redki pomislimo, da so drevesa prava živa čudesa, brez katerih življenje na Zemlji sploh ne bi bilo mogoče.

Vsako drevo je majhen naravni laboratorij, ki dihanje spremeni v dar življenja. Eno samo odraslo drevo lahko na leto proizvede kar 145 kilogramov kisika – dovolj, da bi z njim dihali dve odrasli osebi! Medtem ko mi vdihujemo kisik in izdihujemo ogljikov dioksid, drevesa počnejo ravno nasprotno – iz zraka vsrkavajo ogljikov dioksid (CO_2), ga s pomočjo svetlobe in vode pretvorijo v sladkorje ter pri tem oddajajo kisik. Ta čarobni proces imenujemo fotosinteza.

A drevesa niso pomembna le zato, ker nam dajejo zrak. So tudi naravni čistilci okolja. Njihove krošnje lovijo prašne delce, ki jih nato dež spere s listov. Iz zraka odstranjujejo strupene pline, kot so ogljikov monoksid, dušikov dioksid in žveplov dioksid, ki povzročajo kisli dež in škodujejo zdravju.

Drevesa so tudi naravni klimatski stroji. Z izhlapevanjem vode ohlajajo okolje in uravnavajo temperaturo. Raziskave kažejo, da lahko pravilno zasajeno drevje na parkirišču zniža temperaturo zraka za 2 °C, površino avtomobilov ohladi za več kot 20 °C, notranjost pa tudi do 30 °C! Celo gorivo v rezervoarju postane hladnejše, kar pomeni manj izpustov škodljivih plinov.

Ni naključje, da arhitekti in urbanisti priporočajo sajenje listopadnih dreves na južni strani stavb. Poleti dajejo prijetno senco, pozimi, ko odvržejo liste, pa prepuščajo sončne žarke in pomagajo ogreti domove.

Zanimivo je, da odraslo drevo vsak dan vsrka več kot 1400 litrov vode! Voda potuje po ksilemu, nekakšnih "cevkah" v deblu, vse do listov, kjer izhlapeva in ustvarja vlečno silo, ki vleče novo vodo iz tal. Drevo je resnično popoln hidravlični sistem.

Če pogledamo presek debla, vidimo letne prirastke – tanke kroge, imenovane godovi. Ti nastajajo zaradi delovanja kambija, tanke plasti celic, ki vsako leto ustvarijo nov sloj lesa. Po njih lahko štejemo starost drevesa – in nekateri hrasti ali sekvoje štejejo tudi več kot tisoč let.

Tudi njihova "življenjska filozofija" je čudovita. Listopadna drevesa jeseni odvržejo liste, da preživijo zimo. Stari hrast, na primer, ima okoli 250.000 listov – vsak izmed njih pa je majhna tovarna kisika in energije.

Ko drevo umre ali zgori, se ogljik, ki ga je vse življenje shranjevalo v svojem lesu, počasi vrne v zrak kot ogljikov dioksid. A dokler raste, je drevo varuh ravnovesja, ki ne le ustvarja življenje, ampak ga tudi ohranja.

Drevesa so res več kot le del narave – so srce planeta, tihi učitelji potrpežljivosti in moči. In morda bi se morali od njih naučiti, da resnično veličino dosežemo, ko rastemo počasi, tiho in v dobro drugih.

REGRAT

Neki mož se je odločil, da bo ustvaril cvetlični vrt. Preoral je zemljo in posejal semena mnogih lepih cvetlic. Ko pa so semena vzklila, se vrt ni zapolnil le s cvetlicami, temveč je zraslo tudi mnogo regratov. Karkoli je storil, tudi če je sledil mnogim modrim nasvetom drugih vrtnarjev, mu ni uspelo iztrebiti regrata.

Nazadnje se je obrnil na zenovskega mojstra, ki je bil hkrati mojster vrtnarske umetnosti. Ta mu je predlagal celo vrsto ukrepov, ki jih je mož postopoma preizkusil.

A brez uspeha.

Nazadnje sta se srečala, nekaj časa sta oba molčala in potem je mojster rekel: No, potem ti predlagam, da se naučiš ljubiti regrat.

ZENOVSKA ZGODBICA

Čas je pokazal, da najbolj urejen in najnaravnejši sistem hitro propade, če ga ne podpirajo moški in ženske, ki so častni in moralni, z eno besedo: DOBRI.

Jorge Angel Livraga